

ЕНЕРГИЙНИ ГРАЖДДАНИ

НОВИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА
ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

GREENPEACE

Декември 2018

В изготвянето на този наръчник участват членове на Friends of the Earth Europe от Испания и Унгария, Greenpeace EU, REScoop.eu и Energy Cities.

www.foeeurope.org
info@foeeurope.org
+32 2893 1000

Friends of the Earth Europe asbl
Rue d'Edimbourg 26
1050 Brussels, Belgium

EU transparency Register no. 9825553393-31
Friends of the Earth Europe е подкрепяна от:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

Основано на решение на Немския Бундестаг

Friends of the Earth Europe благодари за финансовата подкрепа от Европейската комисия (програма LIFE), European Climate Foundation и European Climate Initiative (EUKI) на Германското федерално министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената безопасност, които частично финансираха тази публикация.

Съдържанието на тази публикация е отговорност единствено на авторите и не може да се счита, че отразява позициите на изброените горе спонсори.

Публикацията е частично финансирана и от Greenpeace – организация, която се финансира от индивидуални дарения и не приема такива от правителства, корпорации или политически партии, включително институции към ЕС.

СЪДЪРЖАНИЕ

**РАСТЯЩОТО
ДВИЖЕНИЕ ЗА ЕНЕРГИЯ,
ПРОИЗВЕЖДАНА ОТ
ОБЩНОСТИ**

**НОВИ ЕВРОПЕЙСКИ
ЗАКОНИ, ПОДПОМАГАЩИ
ВЪЗОБНОВЯЕМАТА ЕНЕРГИЯ**

**СЛЕДВАЩИ СЪПКИ
ЗА ДЪРЖАВИТЕ –
ЧЛЕНКИ НА ЕС**

**А СЕГА
НАКЪДЕ?**

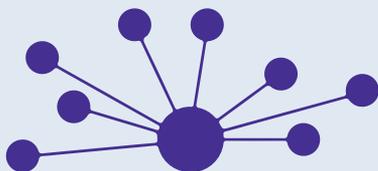
ДА БЪДЕМ ГОЛЕМИ ИЛИ ДА СТАНЕМ ПО-МАЛКИ?

Очакваните структурни промени в енергийната система, които ще станат възможни благодарение на увеличеното използване на дигитални инструменти

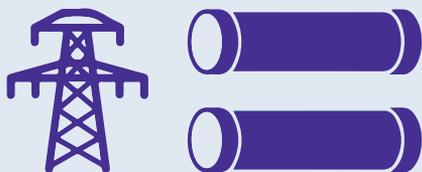
ВЧЕРА

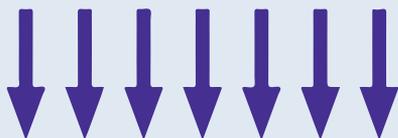
МАЛКО НА БРОЙ ГОЛЕМИ ЕЛЕКТРОЦЕНТРАЛИ

ЦЕНТРАЛИЗИРАН, ПРЕДИМНО НАЦИОНАЛЕН

ГОЛЕМИ ЕЛЕКТРОПРОВОДИ

ОТГОРЕ НАДОЛУ

ПАСИВНИ, САМО ПЛАЩАТ

ПРОДУКЦИЯ

МНОГО НА БРОЙ МАЛКИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ЕНЕРГИЯ

ПАЗАР

ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАН, БЕЗ ГРАНИЦИ

ПРЕНОС

НИСКОМАЩАБЕН ПРЕНОС И КОМПЕНСАЦИЯ
ЗА МЕСТНИТЕ ДОСТАВЧИЦИ

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

ОТДОЛУ НАГОРЕ

ПОТРЕБИТЕЛИ

АКТИВНИ, УЧАСТВАТ В СИСТЕМАТА

УТРЕ

1

РАСТЯЩОТО ДВИЖЕНИЕ ЗА ЕНЕРГИЯ, ПРОИЗВЕЖДАНА ОТ ОБЩНОСТИ

ВЪВЕДЕНИЕ

Заради климатичната криза, пред която е изправен светът, преминаването към енергийна система без изкопаеми горива в Европа, е повече от спешно. Въздействието на климатичните промени се усеща от хората в целия свят. Като един от най-богатите региони на планетата и родно място на индустриалната революция, Европа носи отговорност в тяхното разрешаване.

Преходът към социално справедливо производство на енергия означава да поставим възобновяемата енергия в ръцете на общностите и хората. Така ще си възвърнем властта от индустрията за производство на енергия от изкопаеми горива, която постоянно блокира действията, застрашаващи финансовите ѝ интереси за сметка на здравето на хората и планетата.

Енергийната революция набира сила из цяла Европа. Отделни хора, общности, градове и местни власти вече водят енергийната промяна на стария континент. Те повишават контрола и производството на собствена възобновяема енергия и така ускоряват преминаването към по-справедлива, демократична и децентрализирана система. Именно гражданите са тези, които поставят първите вятърни турбини в Европа, обединявайки се в кооперативи (или т.нар. общности за възобновяема енергия).

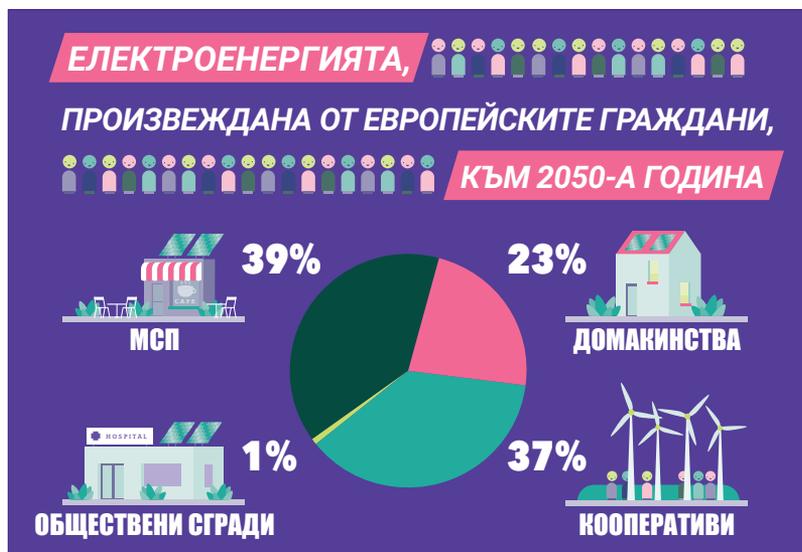
Хора и общности в цяла Европа правят свои собствени проекти за възобновяема енергия и системи за съхранението ѝ, като включват и изолирането на жилища и сгради. Енергийните общности имат силата да постигнат енергийния преход много по-бързо, справедливо и с допълнителни ползи за цялото общество.

Движението на енергийните общности се подпомага от подобрената законодателна рамка на Европейския съюз (ЕС), която дава правото на общности и граждани да произвеждат, съхраняват, консумират и продават произведена от тях енергия. Време е този пример да бъде въведен в практиката на държавите – членки на ЕС.

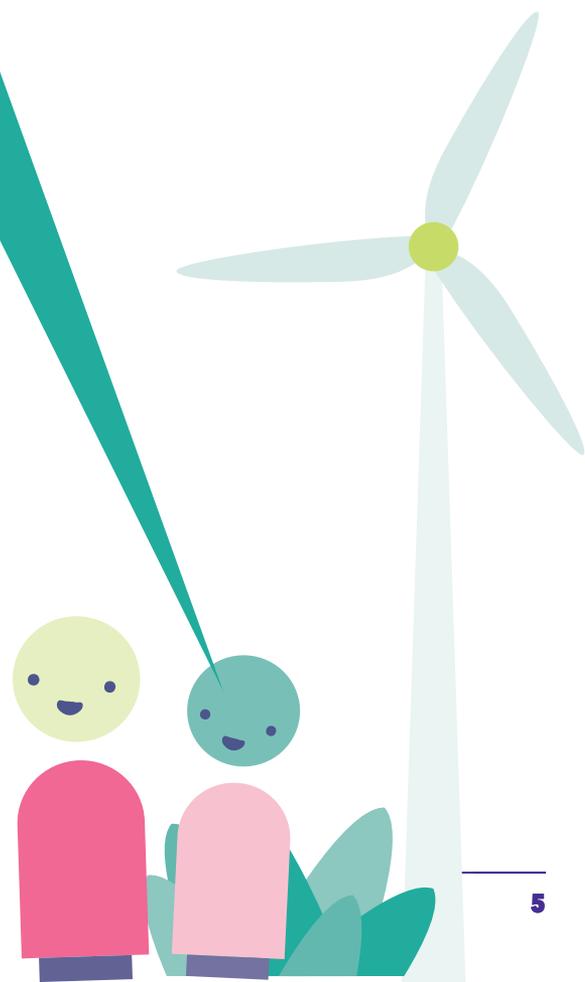
Производството на енергия от общности има огромен потенциал в Европа. Скорошно проучване показва, че половината от гражданите на ЕС, включително местни общности, училища и болници, могат да произвеждат сами възобновяема енергия до 2050 г., задоволявайки 45% от енергийните си нужди.¹ С новите енергийни права за общности и граждани, потенциалът може да бъде напълно разгърнат и Европа да се насочи по пътя към необходимия енергиен преход.

Този наръчник е предназначен основно за национални и местни организатори на кампании в областта на енергията в Европа, общински администрации, местни екологични групи, членове на планирани или съществуващи енергийни кооперативи, както и активни граждани.

Наръчникът има за цел да разясни значението на новата законова рамка на ЕС за възобновяемата енергия. Посочените примери от Европа показват как европейското законодателство може да свали бариерите пред общностите и гражданите, произвеждащи възобновяема енергия. Глава 2 разглежда съществуващите и новите права за енергията, произведена от общности и граждани. Глава 3 представя възможните ползи за националните и местните правителства. Глава 4 предлага практични стъпки и ресурси за действие.

¹ Проучването, проведено през 2016 г. от холандската консултантска фирма CE Delft, оценява за първи път потенциала на децентрализираното производство на електроенергия на целия европейски континент. <https://bit.ly/2GLYnov>

2

НОВИ ЕВРОПЕЙСКИ ЗАКОНИ, ПОДПОМАГАЩИ ВЪЗОбНОВЯЕ- МАТА ЕНЕРГИЯ

- СИТУАЦИЯТА ДНЕС (6)

- ОТ ПРОИЗВОДСТВОТО
ДО ЗАХРАНВАНЕТО
С ВЪЗОбНОВЯЕМА ЕНЕРГИЯ –
ИСТОРИЯТА НА ЕСOPOWER (10)

СИТУАЦИЯТА ДНЕС

Досега гражданите, които искаха да участват в производството на възобновяема енергия, не срещаха подкрепа от европейското законодателство, а само от някои местни и национални рамки. Благодарение на тях в някои части на Европа инициативите за общностна енергия стават все по-широко разпространени.

Въпреки високия интерес на общностите и местните власти в Южна, Централна и Източна Европа, практиката енергията да се произвежда от общности е все още слабо развита, най-вече заради липсата на подкрепяща законова рамка.

Това не означава, че значителните промени в енергийната политика на ЕС през последните 20 години не предоставят определени възможности. Либерализацията на енергийния пазар, например, позволи общностни проекти за производство на енергия от възобновяеми източници (ВЕИ) да започнат да осигуряват енергия за своите членове. Предишни директиви също стимулираха мерки за осигуряване на национална подкрепа за възобновяема енергия, насърчавайки граждани и общности да работят по енергийни проекти.

ОТ ПРОИЗВОДСТВОТО ДО ЗАХРАНВАНЕТО С ВЪЗБНОВЯЕМА ЕНЕРГИЯ – ИСТОРИЯТА НА ЕСОPOWER

Есороуер е ВЕИ кооператив, или т.нар. REScoop от Белгия. Създаден е през 2001 г. от граждани около една кухненска маса в гр. Ротселар. Произходът на Есороуер обаче датира още от 1985 г., когато се закупува воденица като част от проект за споделено жилище. През 2003 г., следвайки либерализацията на енергийния пазар в Белгия, Общото събрание гласува да стане енергиен доставчик в региона на Фландрия.

Днес кооперативът е едновременно производител и доставчик на електричество, опериращ във Фландрия. Със своите 40 служители Есороуер предлага на над 57 000 граждани възможността сами да произвеждат и доставят енергия. През последните години се реализират проекти, свързани с развитието на вятърни турбини, производство на соларна и хидро електроенергия, когенерация и фабрика за производство на дървени пелети. Заедно тези инсталации произвеждат около 100 млн. kWh годишно. За последните 10 години членовете на Есороуер редуцират консумацията си на електричество със средно 50%, благодарение на инициативи за енергийна ефективност. Освен това организацията участва в директни партньорства с местни общини, за да ги подкрепи икономически и социално.

Въпреки всичко, гражданското участие в енергийната сфера въобще не се споменава в европейските политики и по този начин хората остават изключени от системата. **Понастоящем законовата рамка изостава значително от нарастващия брой по-малки децентрализирани участници** в енергийния пазар като домакинства и малки предприятия.

Правилата на ЕС за енергийния пазар първоначално са предназначени за големи, централизирани, многонационални енергийни компании, които продават енергия от замърсяващи изкопаеми горива. Засега те не признават гражданите или общностите като отделни участници на пазара, нито подкрепят създаването на справедливи правила за тях. Тъй като възобновяемите енергийни източници стават все по-пазарно ориентирани, това стимулира гражданите и общностите да излязат от пазара.

Така например през 2014 г. в Германия преразглеждането на фиксираните насоки на ЕС за държавните помощи за енергия доведе до премахване на преференциалните цени, като вместо това благоприятства търговете като начин за подпомагане на енергията от ВЕИ. Това не само доведе до значително намаляване на броя на новите регистрирани кооперативи за възобновяема енергия, но и намали броя подкрепени общностни проекти.

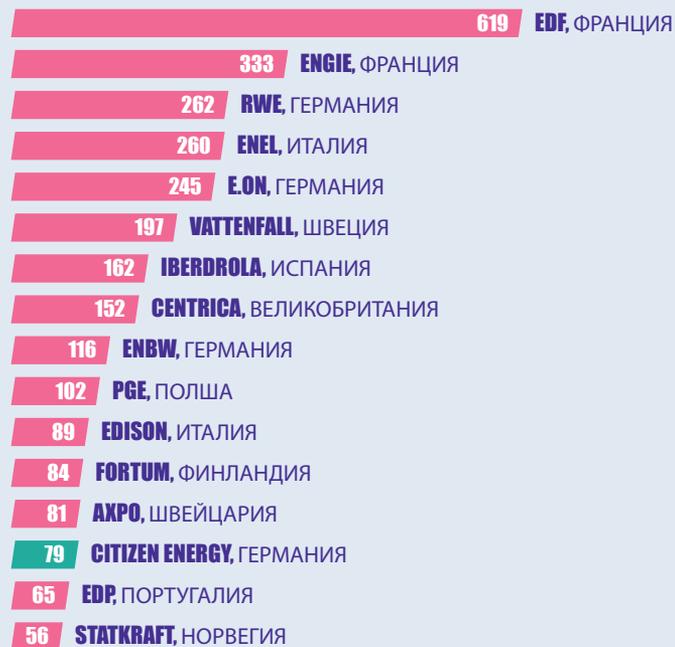
В много страни гражданите, инвестиращи в технологии за възобновяема енергия, са подложени на резки промени в политиката и оттегляне на подкрепата (понякога със задна дата) по искане на по-големи участници на пазара.

В Испания, например, до последните промени в правителството, притежателите на покривни фотоволтаични системи бяха санкционирани с цел намаляване потреблението на произведената енергия в домакинствата.

15-ТЕ НАЙ-ГОЛЕМИ ТЪРГОВЦИ НА ЕНЕРГИЯ В ЕВРОПА

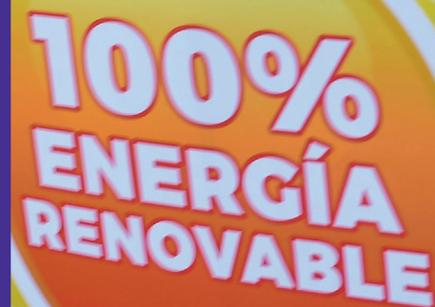
Продажби в тераватчасове, 2015 г. и продажби на електроенергия от гражданите на Германия за сравнение, 2016 г.

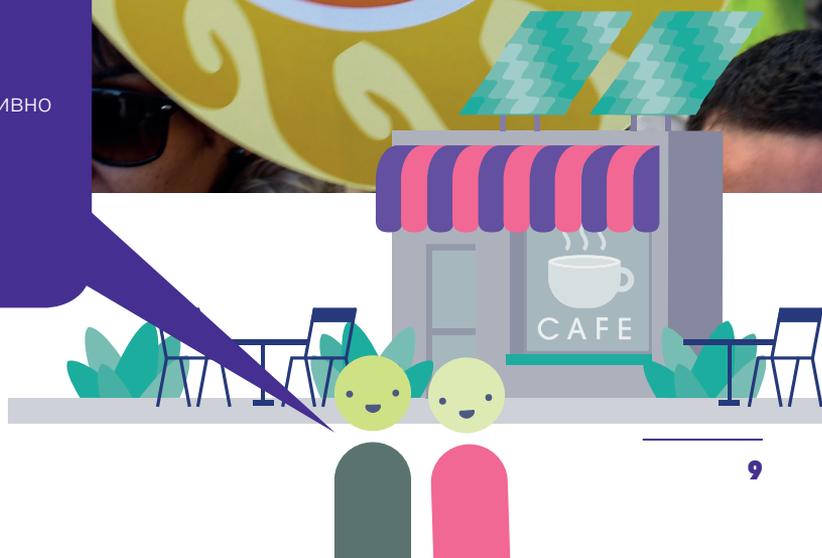
ИСПАНИЯ: GENERATION KWH: ДВИЖЕНИЕТО, КОЕТО ИНВЕСТИРА 3.5 МЛН. ЕВРО ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА 6 МЛН. KWH ЗЕЛЕНА ЕНЕРГИЯ

Създаден през 2015 г. от Кооператив Som Energia, този проект приветства всеки кооператив или колектив за производство на енергия от ВЕИ, който има за цел да трансформира енергийния модел в съответствие с принципите на суверенитета и демокрацията. Generation kWh работи по следния начин: всеки партньор дава безвъзмезден заем на кооператива, който се възвръща от него година след година и по този начин се намаляват сметките за енергия. Благодарение на съвместните инвестиции, домакинствата плащат реалната цена на електроенергията! Едно домакинство със средногодишно потребление на електроенергия от 2400 kWh трябва да инвестира 900 евро, за да покрие 70% от енергийните си нужди в продължение на 25 години. Всяка инвестиция от 100 евро се равнява на 170-200 kWh годишно. Тъй като домакинството плаща себестойността на енергията, това му спестява пари. Първоначалната инвестиция се възвръща напълно след 25-годишния период. Чрез този модел кооперативът е на път да достигне своята първоначална цел от 3,5 млн. евро, благодарение на 3600-те си членове, инвестирани в него. В резултат на това е създадена първата фотоволтаична електроцентрала за колективно самостоятелно производство с мощност 2160 kW, готова да произвежда енергия, достатъчна за 1300 домакинства.

Повече информация: <https://www.generationkwh.org>

100%
ENERGÍA
RENOVABLE

НОВИ ЗАКОНИ НА ЕС И КАКВО ОЗНАЧАВАТ ТЕ ЗА ХОРАТА

Пакетът „Чиста енергия за всички европейци“, одобрен от ЕС през 2018 г., начело с преразгледаната Директива за енергията от възобновяеми източници (REDII), е сериозна промяна за гражданите.

Сега гражданите и енергийните общности в ЕС имат редица гаранции, които им дават сигурност да инвестират във възобновяеми източници и да участват в енергийния преход. Европейското законодателство вече не само признава ролята на гражданите, но и ги подкрепя, като им дава право да произвеждат, консумират, продават и съхраняват възобновяема енергия. Това е нова и важна възможност за насърчаване на произведената от общности възобновяема енергия, с която да се постигне бъдеще със 100% възобновяема енергия. Но какво означава това на практика?

А) ПОТВЪРЖДАВА, ЧЕ ГРАЖДАНТЕ И ОБЩНОСТИТЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ В ЕНЕРГИЙНАТА СИСТЕМА

REDII* съдържа няколко нови определения, които признават различни начини, по които гражданите могат да участват в производството на възобновяема енергия:

- **Индивидуално:** хора, семейства и МСП (малки и средни предприятия) могат да инсталират своя собствена система за възобновяема енергия на покриви и сгради.

- **С етажната собственост:** Директивата признава, че за над 40% от европейците, живеещи в жилищни блокове, съвместната им инициатива за инсталиране на системи за възобновяема енергия може да бъде най-добрият начин да се възползват от възобновяемата енергия.
- **Чрез енергийни общности:** хората, местните власти и МСП могат да се обособят като юридическо лице, за да си сътрудничат в производството на възобновяема енергия. Чрез енергийна общност гражданите вече могат да генерират приходи, за да предоставят услуги или да задоволят местни нужди. Директивата дава възможност на компаниите да инсталират системи за възобновяема енергия в частни домове.
- **Агрегатори:** участници на пазара, които обединяват по-малки независими производители, като подпомагат оптимизирането на използването от тях инсталации и съветват основно консумирането, продаването или съхраняването на генерираната електроенергия.
- **Търговия между равнопоставени партньори:** тази система позволява на потребителите да търгуват с възобновяема енергия помежду си без посредници, което води до по-изгодни цени и по-бърза възвръщаемост.

* Директива на ЕС за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници 2018 <https://bit.ly/2FHtr6o>

Б) ДАВА ПРАВА НА ГРАЖДАНИТЕ И ОБЩНОСТИТЕ, КОИТО ИСКАТ ДА ИНВЕСТИРАТ ВЪВ ВЪЗОБНОВЯЕМА ЕНЕРГИЯ

REDII съдържа основен набор от приложими права, с които се гарантира, че гражданите са защитени при инвестиране във възобновяема енергия.

Правителствата и частните участници на пазара трябва да гарантират тези права:

- **Правото да произвеждат, съхраняват, употребяват и продават възобновяема енергия;**
- Правото да не бъдат несправедливо таксувани за енергия, която произвеждат за собствена консумация;
- Правото на достъп до всички подходящи енергийни пазари директно или чрез трета страна;
- Защита срещу дискриминационни процедури и такси, които биха могли да разубедят или санкционират участието в производството на енергия от ВЕИ;
- Защита на правата на потребителите;
- Правото на достъп до адекватно възнаграждение или на подкрепа за участие в производството на енергия от възобновяеми източници;
- Право на участие в търговията с енергия между равнопоставени партньори или споделяне на енергия;
- Право на достъп до информация за възможностите за упражняване на тези права от гражданите;

В) ОСИГУРЯВА ОСНОВА ЗА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНИ РАМКИ, ПОДПОМАГАЩИ ГРАЖДАНЕТЕ

REDII изисква от държавите – членки на ЕС, да въведат благоприятни рамки, които да подкрепят гражданите и общностите, инвестиращи в енергия от възобновяеми източници. Тези рамки трябва да се основават на национални оценки, които от своя страна да дават възможност на гражданите да работят с управляващите върху местните възможности и бариери.

Разработването на тези национални благоприятстващи рамки е свързано с процеса на национално планиране, през който държавите – членки на ЕС, трябва да преминат, за да информират ЕС как ще допринесат за възобновяемата енергия, енергийната ефективност и целите за намаляване на емисиите на парникови газове. Правителствата са поканени, но не са задължени, да разработят цели за възобновяема енергия, произведена от потребители и енергийни общности. Това дава на гражданите възможност да изискват високо ниво на самостоятелно потребление или общностна собственост.

Г) ИЗИСКВА ОТ ПРАВИТЕЛСТВАТА ДА ОПРОСТЯТ АДМИНИСТРИРАНЕТО И ПРОЦЕДУРИТЕ ЗА ПРОЕКТИ НА ГРАЖДАНИ И ОБЩНОСТИ

Редица разпоредби в REDII имат за цел да улеснят инвестициите в проекти за енергия от възобновяеми източници за гражданите и общностите. Те включват гаранции, според които гражданите и общностите е необходимо да отидат само на едно място за разрешителни, че могат лесно да подадат документация за кандидатстване, че имат достъп до техническа информация и че има по-кратки и по-ясни срокове за изчакване при одобряване на проектите. Освен това съществуват разпоредби, които спестяват нуждата от издаване на разрешителни за по-малките проекти.

ЕКОЛОГИЧНА ЦЕЛ НА ШОТЛАНДСКАТА ОБЩНОСТ

Като част от своята стратегия в областта на климата и енергетиката, шотландското правителство се ангажира до 2020 г. да осигури най-малко 500 MW от общностна и местна възобновяема енергия. Тази необвързваща цел служи като основа за редица нововъведени насърчителни политики и финансови мерки. Виждайки, че целта ще бъде изпълнена по-рано, правителството я актуализира до 1 GW до 2020 г. и 2 GW до 2030 г. Освен това поне половината от всички нови одобрени проекти за възобновяема енергия ще трябва да имат някакъв елемент на споделена собственост с местната общност.²

² <https://bit.ly/2T0ZW3r>

СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ ЗА ДЪРЖАВИТЕ – ЧЛЕНКИ НА ЕС

- А) ОБЩНОСТИ ЗА ЕНЕРГИЯ ОТ
ВЪЗБОВНЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ
- Б) ДОМАКИНСТВА (23)
- В) МЕСТНИ ВЛАСТИ (26)

След като окончателният вариант на Директивата за енергия от възобновяеми източници (REDII) е одобрен от институциите на Европейския съюз, то следва държавите – членки на ЕС, да започнат да я транспонират, като същевременно преразгледат своите национални закони, за да гарантират, че те са в съответствие с новото законодателство на ЕС. Докато правят това, държавите членки е необходимо да предоставят на Комисията планове, наричани още „Интегрирани национални планове за енергетика и климат“ (ИНПЕК) с цели, политики и мерки за постигане на целите за 2030 г. за възобновяема енергия, енергийна ефективност и парникови газове. Те трябва да включват цели, политики и мерки в подкрепа на общностите за самостоятелно потребление и възобновяема енергия.

По време на тези процедури **гражданите имат две възможности, при които да препоръчват подкрепящи национални политики и законодателства, както и за правителствата да насърчават общности, произвеждащи възобновяема енергия и потреблящи собствена такава.** И двата процеса имат крайни срокове:

- До края на 2019 г. се очаква националните правителства да представят финализираните варианти за своите ИНПЕК;
- До 30 юни 2021 г. държавите членки трябва да транспонират законите (и съответно правата на гражданите в областта на енергетиката);

Важно е да се направи разграничение между А) общности за енергия от възобновяеми източници, Б) домакинства и В) местни власти – описани в остатъка от настоящата глава.

А) ОБЩНОСТИ ЗА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗБОВНЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

Съществуват няколко елемента в REDII, които заедно формират основата за разработване на национална политика и правни рамки за общностите за енергия от възобновяеми източници.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА „ОБЩНОСТ ЗА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОбНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ“

Определението за „общности за енергия от възобновяеми източници“ в REDII е в основата на новата правна рамка на ЕС за енергия, произвеждана от общността, тъй като тя определя кои видове общностни инициативи могат да се възползват от подкрепа. Държавите членки трябва да определят конкретни юридически лица или форми, които могат да се считат за „общности за енергия от възобновяеми източници“, като същевременно отговарят на определението в REDII:

„ОБЩНОСТ ЗА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОбНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ“ Е ЮРИДИЧЕСКО ЛИЦЕ:

- а) което в съответствие с приложимото национално право, се основава на открито и доброволно участие; автономно е и се контролира ефективно от акционери или членове, намиращи се в близост до проекти за възобновяема енергия, които са собственост и се развиват от юридическо лице;
- б) акционерите или членовете на което са физически лица, МСП или местни власти, включително общини;
- в) чиято основна цел е да предостави ползи за околната среда, икономиката или социалната общност за своите акционери или членове, или за местните райони, в които то работи, а не за финансови печалби;

ХОЛАНДСКОТО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА КЛИМАТА И ОБЩНОСТНАТА СОБСТВЕНОСТ ВЪРХУ ЕНЕРГИЯТА ОТ ВЕИ

През 2018 г. холандското правителство провежда допитване до заинтересованите страни в държавата, за да постигне съгласие за целите на климатичното споразумение, включително за мнението по отношение на местната и общностната собственост върху проектите за възобновяема енергия.

Окончателното споразумение съдържа необвързваща цел, според която всички нови проекти за вятърна и слънчева енергия, трябва да бъдат 50% собственост на местната общност. Целта ще послужи като основа за общинско планиране на развитието на възобновяемата енергия и ще бъде включена в процеса по издаване на разрешителни за планиране. Това ще гарантира, че когато проектантите търсят разрешение за нови проекти, е нужно да се допитат до общностите, за да разберат как те искат да бъдат включени.

Трябва да се наблегне върху четири ключови елемента:

- 1) **Допустимост за участие:** независимо от избраната форма, само лица, местни власти, (включително общини) или МСП³ могат да участват като членове. Изключването на по-големи компании гарантира, че те не могат да се възползват несправедливо от специални права или отношение.
- 2) **Контрол и демократично вземане на решения:** общността за възобновяема енергия трябва да бъде контролирана от членове, които са в „близост“ до проектите за възобновяема енергия, изготвени от общността. Определението за „близост“ се дефинира от държавата членка. Важно е да се уверите, че не е дефинирана прекалено тясно, защото в противен случай може да се окаже правна бариера. Освен това общността за възобновяема енергия трябва да бъде „автономна“: нито един отделен член, (по-специално компания или финансова институция) не може да упражнява непропорционално влияние върху вземането на решения.
- 3) **Отворено и доброволно участие:** общността трябва да бъде отворена за всички потенциални членове въз основа на недискриминационни критерии, като те са свободни да напуснат по всяко време. Целта е да се гарантира, че местните граждани няма да бъдат възпрепятствани да се присъединят към общността, като същевременно ще се подсигури, че са свободни да напуснат и да упражнят своя избор на енергийния пазар.
- 4) **Алтернативна цел за реализирането на печалба:** общността за възобновяема енергия трябва да има за своя основна цел да осигури на своите членове или на местната общност, в която работи, екологични, икономически или социални ползи. Членовете на общността могат да получат финансова възвръщаемост на инвестициите, но самата общност не трябва да бъде ориентирана към печалба.

Повечето от тези правила са **оперативни принципи на кооперациите или социалните предприятия.**⁴ Като такава дефиницията може да бъде от помощ на общностите за възобновяема енергия да приемат тези видове правни форми, така че енергийната система да може да работи за хората и за планетата.

³ <https://bit.ly/2boTaz7>

⁴ <https://bit.ly/2AOAsz6>

ГЪРЦИЯ – МОДЕЛ ЗА ПРАВНА ДЕФИНИЦИЯ НА ЕНЕРГИЙНИ ОБЩНОСТИ

През януари 2018 г. гръцкият парламент гласува за приемането на първия специален закон в Европа за енергия, създадена от общности. Той дава дефиниция на енергийните общности – кой може да участва, как могат да бъдат създадени и ръководени те и как могат да се използват печалбите. Важно е да се отбележи, че законодателството разпознава енергийните общности като кооперативи, имащи за цел единствено насърчаване на социалната икономика и иновации, справяне с енергийната бедност и насърчаване на енергийната устойчивост, производството, съхранението, собственото потребление, дистрибуцията и доставянето, както и подобряването на енергийната ефективност на местно и регионално ниво. Печалбата е ограничена до определени граници. Законодателството предвижда редица мерки за подкрепа с цел подпомагане развитието на общностите за възобновяема енергия.

ОСНОВЕН ПАКЕТ ПРАВА

REDII предоставя права както на общностите за енергия от възобновяеми източници, така и на техните членове. Те са автоматични и се прилагат законово. След като държавата членка въведе мерки, гарантиращи упражняването на тези права, те следва да бъдат с по-голяма тежест и по-лесни за защита, отколкото политиките и мерките, предвидени в насърчителни рамки от препоръчителен характер.

ПРАВА НА ГРАЖДАНИТЕ

Всеки гражданин има право да участва в енергийна общност, която изключва дискриминационни условия и е в състояние да защитава правата на потребителите си. Това е важно, защото като членове на енергийната общност, те се занимават с икономическа дейност и като такива могат да бъдат уязвими от загуба на потребителски права, свързани с енергия. Всички членове трябва да имат еднаква позиция в самата общност, което означава, че не трябва да се допуска дискриминационно отношение сред членовете. Гражданите също имат право на информация, повишаване на осведомеността, насоки и обучение, за да се подпомогнат в упражняването на правата им.

ПРАВА ЗА ЕНЕРГИЙНИТЕ ОБЩНОСТИ

Общностите за енергия от възобновяеми източници имат право да се занимават с производство, съхраняване, консумация, (вкл. самостоятелно потребление) и продажба на възобновяема енергия. Те имат право на индивидуален достъп до подходящи пазари или до възможности за агрегиране.

Важно е да се отбележи, че енергийните общности сега **имат право да споделят енергия.** Това е нова възможност, тъй като споделянето на енергия все още е незаконно в повечето страни. Тъй като тази разпоредба е доста неясна, гражданите носят отговорност да представят подробни предложения, (например включване на виртуално нетно отчитане или т.нар. неметъринг, които понастоящем са възможни в Гърция; търговия с електроенергия между равнопоставени партньори и др.) За да бъде това ефективно, държавите – членки на ЕС, трябва да гарантират, че мрежовите оператори си сътрудничат с енергийните общности.

ПОДХОДЯЩИ ЗАКОНОВИ РАМКИ

Сега държавите – членки на ЕС, трябва да подкрепят развитието на енергийните общности, като създадат подходящи законови рамки. За да се случи това, държавите членки трябва да вземат предвид както потенциала за развитие на енергийните общности, така и съществуващите пречки пред тях.

СТРАТЕГИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНА ОБЩНОСТ НА ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

В началото на 2014 г. правителството на Обединеното кралство публикува всеобхватна „Стратегия за енергийните общности“, след като правителството положи големи усилия за идентифициране и запознаване с различните участници в сектора на енергийните общности и специфичните предизвикателства, пред които са изправени. Стратегията е разработена с помощта на специалната група, сформирана от правителството – Community Energy Contact Group. В изготвената стратегия са очертани приоритетите на правителството и плановете за развитие на по-голяма подкрепа за енергийните общности през следващите години.

За повече информация, вижте: <https://bit.ly/1erF1tY>

Съгласно Директивата тези законови рамки трябва да обхващат няколко точки:

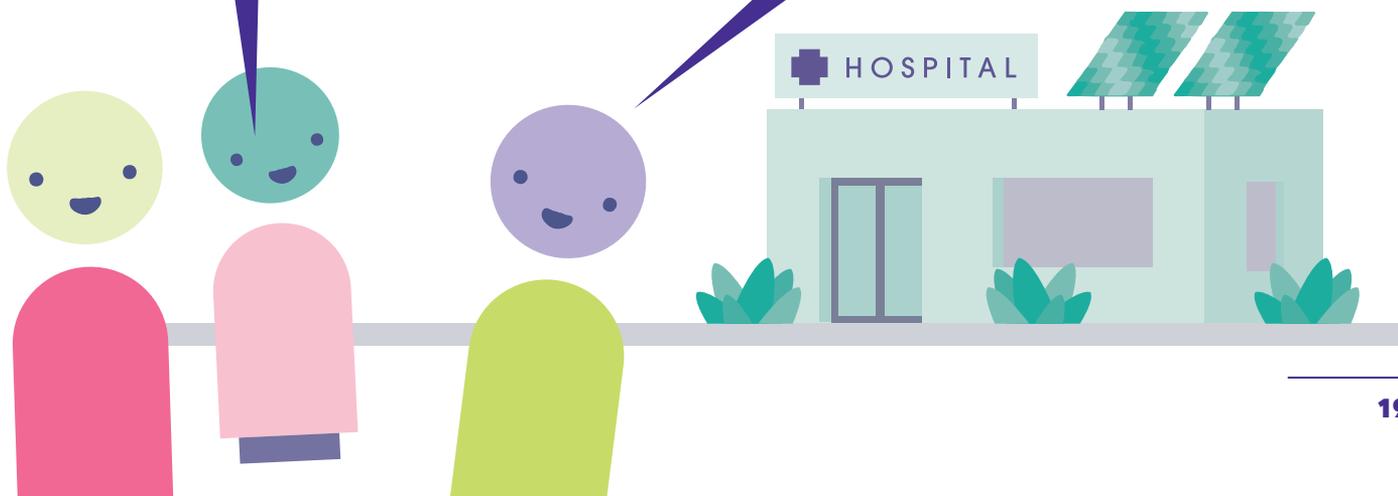
- **Намаляване на неоправданите регулаторни и административни бариери.** След като се идентифицират чрез оценка, трябва да се премахнат неоправданите административни и регулаторни бариери, пречещи на развитието на енергийни общности.
- **Недискриминация.** Общностите за енергия от възобновяеми източници не трябва да бъдат дискриминирани в техните дейности, по-специално от други участници на пазара, (напр. определен продуктов ред или комунални услуги), но също и от правителствата.
- **Справедливи, пропорционални и прозрачни процедури за лицензиране и регистрация.** Когато оценяват изискванията за лицензиране и други правила за енергийните общности, държавите членки трябва да гарантират, че те не натоварват непропорционално енергийните общности.
- **Справедлива, пропорционална, прозрачна и отразяваща разходите мрежа и други такси.** Държавите членки трябва да гарантират, че приносът на енергийните общности към мрежовите и други системни разходи е справедлив. Те трябва да се определят чрез анализ на разходите и ползите, който дава възможност да се оформят енергийните общности спрямо ползите, които могат да предоставят на енергийната система и общността. Ако националният енергиен регулатор провежда този анализ, той се ръководи от специфични правила за прозрачност, участие и отчетност.
- **Достъп до финансиране и информация.** Тъй като много общности не знаят откъде да започнат, когато става въпрос за технически и финансови аспекти на създаването на енергийна общност, законовите рамки трябва да предлагат начини за гарантиране, че тези въпроси ще бъдат разгледани. По-специално, много общности се борят да финансират проучвания за приложимост, които определят дали е възможно разработването на проект. Това е възможност за гражданите да изискват създаването на фондове или инвестиционна подкрепа, като например благоприятни заеми, безвъзмездни средства или данъчни облекчения за инвестициите на членовете.
- **Достъп за енергийно бедни граждани или уязвими групи.** Енергийните общности трябва да осигурят възможности за гарантиране на участието на уязвимите и енергийно бедните домакинства. Много от членовете в кооператива REScoop използват възобновяеми източници за справяне с енергийната бедност. В идеалния случай държавите членки следва да въведат конкретни политики и мерки за насърчаване на това, но от гражданите ще зависи да се застъпят за конкретни идеи.
- **Сътрудничество между общините и кооперативите.** Общините все повече искат да създават кооперативи или да си сътрудничат със съществуващи енергийни общности. Сега местните власти могат да поискат специфична регулаторна подкрепа и помощ за изграждане на капацитет. За да направят това, е необходимо да бъдат упълномощени да въвеждат мерки на местно ниво в подкрепа на енергийните общности, напр. местно планиране, финансови политики или обществени поръчки.

ВЪЗБНОВЯВАЩИ СЕ ФОНДОВЕ ЗА ЕНЕРГИЙНИ ОБЩНОСТИ: РАЗВИВАЩА СЕ ТЕНДЕНЦИЯ В ЕВРОПА

Все повече европейски страни осъзнават финансовите предизвикателства, пред които са изправени енергийните общности. Все по-често те въвеждат възобновяващи се фондове, от които общностите могат да се възползват, за да финансират авансови разходи за разработване на проекти, (например проучвания за приложимост и получаване на разрешителни). Тези средства често идват под формата на схеми за предоставяне на заем, за да се ограничат инвестиционните рискове за общностите. Дания, Шотландия, Англия и Нидерландия са включили в плановете и политиките си именно такива възобновяващи се фондове.

ЕНЕРГИЙНИ ОБЩНОСТИ И ОПИТА ИМ ОТ ЕВРОПА ДО САЩ

В редица държави – членки на ЕС, кооперативът REScoop изрично преследва социални цели, каквато е борбата с енергийната бедност. Разработват се схеми за солидарност, чиято цел е да се подпомогнат уязвимите членове в сметките им за енергия. Това става като им се предоставят услуги и обучения за намаляване на потреблението и за генерирането на приходи от производството на енергия от възобновяеми източници. По този начин може значително да се подобри стандартът на живот на уязвимите групи и на домакинствата с ниски доходи.

МОДЕЛ ЗА СЪВМЕСТНА ИНВЕСТИЦИЯ МЕЖДУ ЕНЕРГИЙНИТЕ КООПЕРАТИВИ И ОБЩИНИТЕ В БЕЛГИЯ

Амел и Бюлинген са две общини в немскоговорящия регион на Белгия, които са решили да стартират голям вятърен парк върху общинска собственост. 60% от проекта са публични и са собственост на общините (30% Амел и 30% Бюлинген). Останалите 40% са частна собственост на два местни енергийни кооператива: 27% за Courant d'Air и 13% за Escopower. За осъществяването на партньорството се създава дружество със специална инвестиционна цел.

ВКЛЮЧВАНЕ В СХЕМИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

Преминаването към търгове има ясно отрицателно въздействие върху способността на енергийните общности да се конкурират или да получат достъп до съществуващите схеми за подпомагане на ВЕИ. REDII разглежда този въпрос като изисква от **държавите – членки на ЕС, да вземат предвид спецификите на енергийните общности по време на разработването на схемите за подпомагане.** Това означава, че ако дадена държава членка не успее да прецени как схемата за подпомагане въздейства върху енергийните общности, тя може да бъде субект на правни действия.

На практика държавите членки следва да предвидят мерки, гарантиращи, **че енергийните общности могат да кандидатстват за подкрепа наравно с останалите участници на пазара**. Държавите членки разполагат със свобода при определяне начина за действие при постигането на това условие. Въпреки това, съображенията на REDII предоставят на хората опции за изискване на:

- Предоставяне на информационна, техническа и финансова подкрепа;
- Намалване на административните изисквания;
- Критерии за наддаване, основани на общността;
- Преференциални възможности за наддаване за енергийните общности.

ФОКУСИРАНИ ВЪРХУ ГРАЖДАНИТЕ КРИТЕРИИ ЗА ТЪРГОВЕТЕ В БЕЛГИЯ

В Белгия местните власти могат да организират търгове за разработване на проекти за енергия от възобновяеми източници върху земя, която е общинска собственост. Това им позволява да интегрират различни политически цели за развитие, вкл. гражданско участие и обществено приемане. Тръжните критерии могат да се основават на точки или конкретни изисквания, които властите вземат предвид при оценката на офертите. Ето един пример:

Търгът на Eeklo за местно развитие на вятърната енергия (20 MW) според плана за вятърна енергия на провинцията:

- Стремеж към най-малко 50% пряко участие на общините и местните граждани;
- Вноски от 5 000 евро / година за всяка вятърна турбина, (изплащана на фонд за обществени ползи);
- Принос от 5000 евро / година за всяка вятърна турбина, (изплащана на общината);
- Включване на социално-обществени критерии в публичния търг (не само финансови такива).

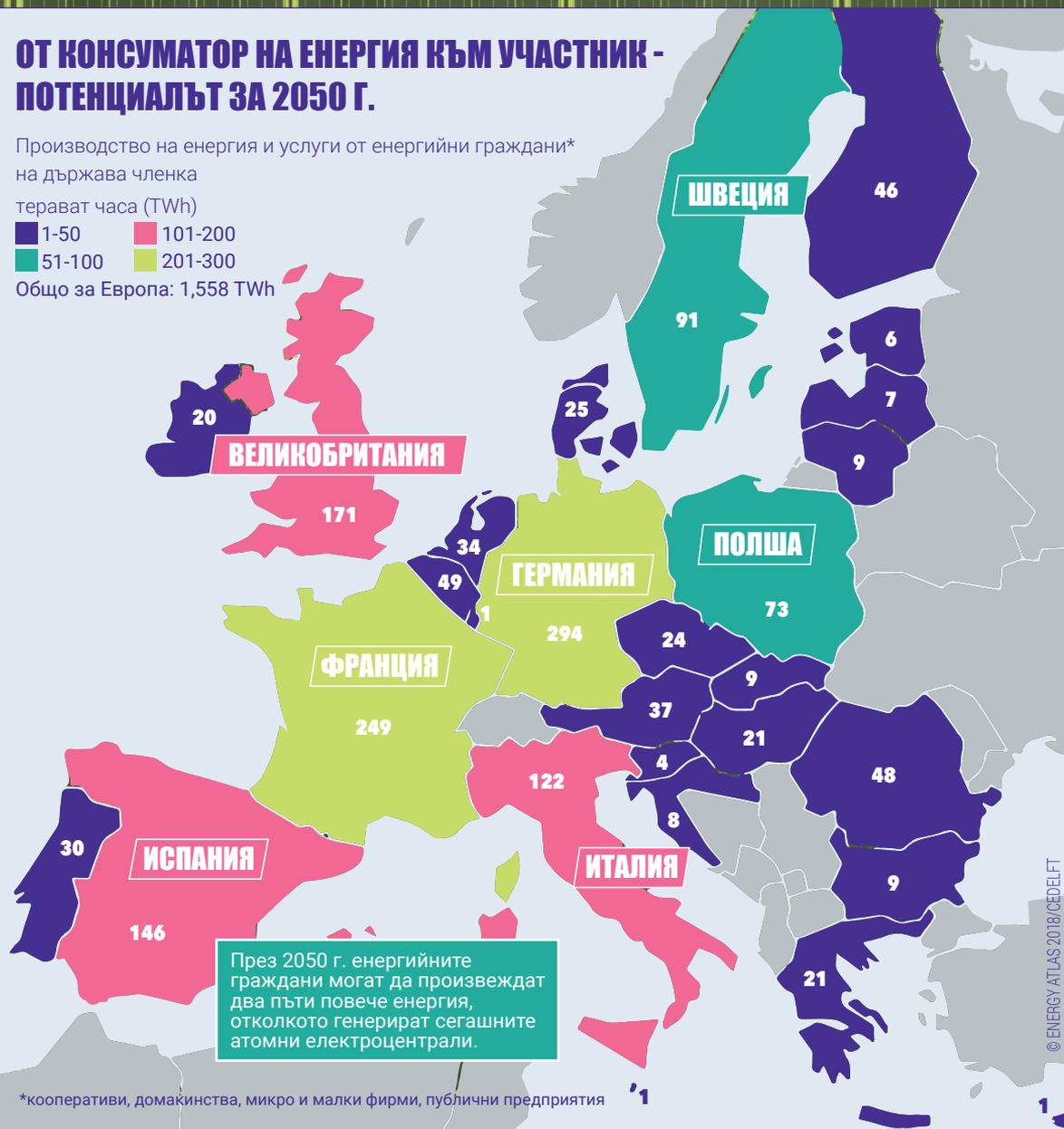
ОТ КОНСУМАТОР НА ЕНЕРГИЯ КЪМ УЧАСТНИК - ПОТЕНЦИАЛЪТ ЗА 2050 Г.

Производство на енергия и услуги от енергийни граждани* на държава членка

терават часа (TWh)

- 1-50
- 101-200
- 51-100
- 201-300

Общо за Европа: 1,558 TWh

Б) ДОМАКИНСТВА

Отделните домакинства също получават нови права, с които имат активна роля в енергийния преход на Европа.

ТАКСИ

Според REDII, за да се продава, на произведената енергия от възобновяеми източници в дома може да се наложат някои такси. Но все пак **таксите трябва да бъдат недискриминационни и пропорционални**.

Това означава, че мрежовите такси следва да отразяват само разходите за доставяне на електроенергия на мрежата. Правителствата трябва да докладват изчисленията за фиксирането на таксите.

Това е значителен напредък. В много страни таксите – по-специално мрежовите – не се основават на истински анализ на разходите и приходите и често дискриминират непропорционално производството на енергия от домакинствата.

Испанското правителство стана пословично с въведения през 2015-а „данък върху Слънцето“, с който направи инвестирането в слънчевата енергия непривлекателно и задуши соларния сектор. През 2019-а година в страната влязоха законови промени, с които данъкът беше премахнат, а административната и финансова тежест върху гражданите беше значително намалена.

Защитниците на енергията от общността твърдят, че таксите и данъците не трябва да се прилагат за електричество, което е произведено и употребявано в домашни условия. REDII насърчава този принцип. Но тя позволява на правителствата някои изключения, в които все пак могат да бъдат наложени такси:

1. Ако са налице обществени схеми, които предлагат ефективна подкрепа за самостоятелно произведена възобновяема енергия.

2. От 2026 г., ако инсталациите за самостоятелно производство и потребление на електроенергия надхвърлят 8% от общия капацитет за електроенергия, който е инсталиран.

3. Ако инсталациите надхвърлят капацитет от 30 kW.

ДОМАКИНСТВОТА ТРЯБВА ДА БЪДАТ ВЪЗНАГРАДЕНИ

Доскоро беше напълно възможно да произвеждате и споделяте енергия от слънчевия панел на вашия покрив и при това да не получите и стотинка. **Новите правила на ЕС променят това, като изискват от правителствата да гарантират, че от 2021 г. потребителите на самостоятелно произведена енергия ще получават справедливо заплащане за електроенергията, която продават на мрежата.** Цената трябва да отговаря поне на „пазарната стойност на тази електроенергия и да взема предвид нейната дългосрочна стойност за мрежата, околната среда и обществото“.

Гарантирането на пазарната цена може да се определи като голяма стъпка. Но правителствата трябва да отидат дори по-далеч и при определяне на цената да вземат предвид дългосрочната стойност на самостоятелно произведената енергия спрямо околната среда и обществото.

В САЩ (Минесота, Орегон и Остин, Тексас) вече се използва методология, с която се определя цената на частно произведената електроенергия, продадена в мрежата и се използва за по-добре информирани политически решения в Калифорния, Ню Йорк и Тексас. Скорошно проучване, използващо този подход в Европа за първи път, оценява ползите, генерирани от малка битова соларна инсталация в Испания, на 440 евро годишно (на база стойност на слънчевата енергия 59 евро/MWh) или общо 1,77 млрд. евро.

ЖИЛИЩНИ КООПЕРАЦИИ И ОБМЕН НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ

40% от хората в Европа живеят в апартаменти и този процент е по-висок за хората с ниски доходи. **Ползите от участието в енергийния преход трябва да бъдат достъпни за всички, а не само за богатите.**

Енергията от възобновяеми източници има голям потенциал да намали сметките за електроенергия, да ограничи енергийната бедност и дори да допринесе за намаляване на неравенството в доходите. Един от начините, по които това може да се случи, е да се гарантира, че всеки, независимо дали притежава или има достъп до покрив, може да участва на пазара на електроенергия.

Новата директива дава право на **хората, живеещи в апартаменти, да разработват съвместно проекти за възобновяема енергия.**

Правителствата трябва да въведат разпоредби, съобразени с нуждите на хората, живеещи в апартаменти предвид фактори като липсата на покривно пространство, многобройните домакинства, споделящи инсталацията и факта, че много от тях са наематели, а не собственици.

REDII насърчава правителствата да разработят схеми за споделяне на електроенергия. Те могат да увеличат усвояването на разпределената слънчева енергия чрез преодоляване на проблема с достъпа до покривна площ или като позволят на уязвимите потребители да се възползват. Пример за въведена схема за споделяне на електроенергия е виртуалното нетно отчитане или т.нар. „**виртуален нетметъринг**“, което позволява добавяне на кредити към произведената на едно място електроенергия, които могат да бъдат закупени или пък продадени и/или прехвърлени

към сметката на клиент за електроенергия на друго място. Потребителите плащат мрежовите такси за преноса на електроенергия, но все пак това може значително да намали сметките на нуждаещите се. Това вече е обичайна практика в САЩ и Австралия, но в Европа единствената страна, която я прилага, е Гърция.

ГЪРЦИЯ: СОЦИАЛНИ ПОЛЗИ ЧРЕЗ ОБМЕН НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ

Виртуалното нетно отчитане или т.нар. „виртуален нетметъринг“ може да окаже огромно влияние в справянето с енергийната бедност в Гърция, където над 50% от хората живеят в жилищни блокове, а 4 от 10 домакинства са затруднени да плащат сметките си за енергия.

„Грийнпийс“ – Гърция предлага 10-годишна социална соларна програма за виртуално отчитане. В нея се предвижда за домакинствата, засегнати от енергийна бедност, да бъде закупена по една малка фотоволтаична система, която се инсталира на покривите им или в близкия фотоволтаичен парк. Това прави домакинствата независими и спира необходимостта от енергийни помощи за покриване на сметките им, които намаляват с 280-315 евро годишно. Само на половината от цената на настоящата социална соларна програма, така произведеното електричество е едновременно от полза и за климата, и за намаляването на енергийната бедност.

ОБЛЕКЧАВАЩА РАМКА

REDII задължава правителствата да въведат „облекчаваща рамка“, която да стимулира използването на възобновяема енергия.

Според REDII правителствата трябва да базират рамката на „оценка на съществуващите неоправдани бариери за самостоятелно използване на възобновяема енергия, както и потенциала за това, на техните територии и енергийни мрежи“.

Правителствата са свободни да изберат начина на въвеждане на тази рамка, но те трябва да следват определени цели, подобни на изискванията за общностите за възобновяема енергия. Тези благоприятни рамки трябва да обхващат няколко точки:

- Премахване на препятствията, така че всеки да има достъп до възобновяема енергия за самостоятелно потребление.
- Да се преодолеят финансовите и регулаторни бариери и да се стимулират собствениците на сгради да създават възможности за самостоятелно потребление на възобновяема енергия.

- Осигуряване на недискриминационен достъп на потребителите до облекчаващите схеми за електроенергията, която захранват в мрежата.
- Гарантиране, че разходите за системата, които са необходими за заплащане на върнатата обратно в мрежата електроенергия, са адекватни и балансирани.

При създаването на национална рамка за насърчване на самостоятелното потребление на възобновяема енергия националните правителства трябва да вземат предвид две съображения. **Първо, националната оценка следва да се извършва по обективен начин, като се следва правилната методология. Второ, всички изисквания, посочени в REDII, следва да бъдат изцяло изпълнени.**

В) МЕСТНИ ВЛАСТИ

Местните власти се оказват ключов играч за демократизацията на енергията. 9 000 местни и градски власти в Европа са се ангажирали с амбициозни планове за възобновяема енергия чрез европейския Конвент на кметовете.

Новата REDII може да се окаже ключова за подпомагане на местните власти да стимулират европейския енергиен преход – ако успеят пълноценно да използват новите разпоредби. Местните власти придобиват едновременно законово предимство за подкрепа на нови бизнес модели, свързани с общественния контрол и собственост на възобновяема енергия и получават правото да участват като акционери в енергийни общности.

Включването на местните власти може да изгради доверие и да легитимира проектите и може да се свърже с по-широки политически стратегии и планове за отказване от въглеродните емисии и увеличаване на енергията от ВЕИ.

МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ КАТО БЕНЕФИЦЕНТИ НА ЕНЕРГИЯТА НА ОБЩНОСТТА

Местните власти печелят от подкрепата си за енергийните общности, не само защото осигуряват възобновяема енергия или повишаване на ефективността. В много държави – членки на ЕС, проектите от енергийни общности **помагат на местните власти да се справят с енергийната бедност.** Тъй като проектите, които са собственост на кооперативи, често са ориентирани към каузата, а не към печалбата, те редовно предлагат по-благоприятни тарифи за уязвимите домакинства, като едновременно с това реинвестират в енергийна ефективност.

**Covenant of Mayors
for Climate & Energy
EUROPE**

В Обединеното кралство градският съвет в Нотингам стартира „Robin Hood Energy“, енергиен доставчик с нестопанска цел, собственост на местната власт.

Градовете също правят това с **прякото участие на гражданите**.

Градският съвет на Плимут подкрепя създаването на енергийна общност, която подобрява ефективността на жилищния фонд и помага на над 11 000 домакинства с ниски доходи. Кооперативът помага на домакинствата да получават безвъзмездна финансова помощ за отмяна на енергийния дълг, да получават безплатна изолация на дома и дават съвети за най-добрите тарифни опции.

Друг силен мотивиращ фактор е създаването на **ползи за местната общност**.

Областта Щайнфурт в Германия поставя енергията от общности на централно място за всичките ѝ дейности, след като става ясно, че изразходва 1,5 млрд. евро годишно за енергия, която иначе би напуснала региона.

Засилването на **социалното сближаване и гражданското съзнание** е друг мощен двигател, особено в градски условия с по-слаби обществени връзки. Енергията от общности е начин да се предаде желанието за по-солидарна икономика, което има отзвук и в общинските избори.

В Париж местната власт планира да създаде съвместен доставчик на енергия от възобновяеми източници до 2020 г., който ще насърчи партньорството между града и неговите региони.

Ползата за местните власти е, че могат да се възползват от **техническата експертиза на енергийните кооперативи**.

В град Гент в Белгия общината подкрепя гражданите при инвестирането във възобновяема енергия и енергийна ефективност и възлага на местния кооператив Energent да предостави техническа помощ на гражданите.

Градовете също могат да се възползват от възможностите на енергийните кооперативи при дефинирането на стратегии.

Забележителен е случаят с белгийския град Льовен, който търси подкрепа от местния кооператив Escorower за разработване на план за действие за устойчиво развитие в областта на климата и енергията като част от Конвента на кметовете.

Напоследък градовете все по-често експериментират с приобщаващи и съвместни модели на управление, като например бюджетиране и планиране на участието. Споделената енергийна собственост и вземането на решения е друга важна промяна, тъй като създаването на нови енергийни инфраструктури и услуги с гражданите спомага за преосмислянето на местните демократични системи за управление.

МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ КАТО УЧАСТНИЦИ В ПОЛИТИКАТА

Местните власти имат значително влияние, когато става въпрос за подкрепата на ръста на енергията, произведена от общности.

По време на преговорите по изменението на климата в Париж през 2015 г. стотици местни управляващи се ангажираха с достигане на 100% възобновяема енергия или енергия без въглеродни емисии до 2050 г. Тази амбициозна цел изисква мобилизиране на голям обем частен капитал, обществена подкрепа за нови инсталации и иновативни местни партньорства, изискващи по-голямо участие на общността. В този контекст европейските градове вече предприемат конкретни политически мерки за изпълнението на целите.

Кметът на Лондон Садик Хан поставя гражданската енергия като основен стълб на стратегията си за 2050 г. С цел увеличаване на местните слънчеви мощности до 2GW, той създава специален фонд за енергия от общности. До 2025 г. кметът се ангажира една четвърт от енергията на Лондон да се произвежда от децентрализирани източници.

Като заети с градоустройството, местните власти следят за това дали енергията от общности е включена в новите квартални споразумения или големи проекти за ремонти.

В Лион се осъществява един от най-големите проекти за обновяване на градската среда във Франция, наречен Lyon Confluence. Той тества новия бизнес модел на колективното самостоятелно потребление от покривни фотоволтаични системи.

Градовете могат да играят важна роля в **снабдяването с енергия** по начини, които предлагат нови пазарни възможности за общностни енергийни проекти, като същевременно овластяват потребителски групи. Това включва критерии за обществени поръчки, които са насочени конкретно към проекти за енергия от общности или към схеми за масово закупуване, които обединяват покупателната способност на местните домакинства и предприятия.

В Брюксел има три общини, интегрирали критерии в полза на кооперативи при възлагането на обществени поръчки.

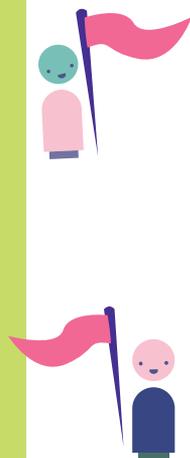
В провинция Антверпен програмата за групово закупуване спомага за стимулирането на местния соларен пазар, след като съкращенията на субсидиите предизвикаха сериозен спад.

МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ КАТО ФАСИЛИТАТОРИ В ПРОЕКТИ

Местните власти все повече се превръщат в преки партньори на енергийните кооперативи, защото действат като катализатори и съюзници за нови проекти.

На подготовителния етап има много примери за местни власти, които организират целенасочени семинари и информационни кампании, за да достигнат до местната общност, собствениците на земя и други ключови участници.

Местните власти предоставят достъп до обществени обекти и съоръжения за нови проекти за възобновяема енергия. Общините разработват сложни инструменти, за да помогнат на гражданите да открият най-подходящите за това места.

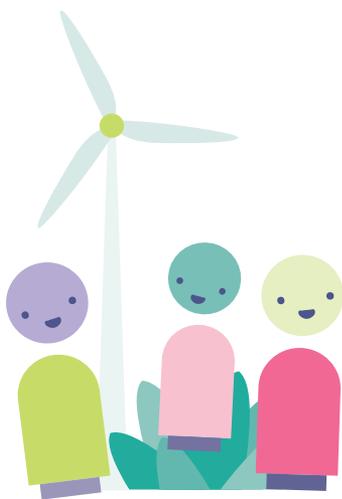
В Гент местната власт създава соларна и топлинна карта, с която жителите могат да проверят дали покривите в града са подходящи за инсталиране на слънчеви панели, както и да научат повече за търсенето и предлагането на топлинна енергия. Бристол във Великобритания и Фрайбург в Германия също са разработили такива инструменти.

В Крижевци, Хърватия, местната власт отдава слънчева енергия от кооперативи за зелена енергия, които инсталират панели на бизнес центъра, собственост на общината. Соларните модули са закупени от граждани чрез кампания за колективно финансиране. С обща инвестиция от 50 000 евро, гражданите ще възвърнат инвестицията си от месечните спестявания на енергия за 10 години, след което системата ще стане отново общинска собственост.

ОБЩИНИТЕ В УНГАРИЯ КАТО ПОМОЩНИЦИ НА ЕНЕРГИЙНИТЕ ОБЩНОСТИ

В Унгария и други страни от Централна и Източна Европа общините са основните двигатели на проекти за енергия, създадена от общности. Многобройни са случаите на общински инсталации за възобновяема енергия и проекти, включващи местни жители и училища.

Friends of the Earth Hungary си сътрудничи с няколко общини, обмислящи подкрепата си за обществени фотоволтаични проекти, които се явяват първите „класически“ общности за възобновяема енергия в Унгария.

МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ КАТО ИНФРАСТРУКТУРНИ ОПЕРАТОРИ

Когато местните власти участват в управлението на комунални услуги, те могат да **играят важна роля за гарантиране на включването на общностите.**

През 2012 г. във Виена местният Stadtwerke (доставчик на електроенергия) стартира творческа програма, наречена „**граждански електроцентрали**“. Моделът функционира чрез „продажба и обратно наемане“. Stadtwerke насърчава гражданите да инвестират в слънчеви панели на обществени съоръжения и обекти и ги отдава обратно с годишна възвръщаемост (между 1,75% и 3,1%) за минимум 5 години. През декември 2013 г. две вериги супермаркети сътрудничат с Wien Energie за създаване на нов модел, който компенсира гражданите чрез годишни ваучери за пазаруване. През октомври 2017 г. предприятието разширява модела за съсобственост на електрически станции за зареждане, като целта е до 2020 г. да разполага с 1000 станции и да плаща част от годишното възнаграждение чрез супермаркетите, но също така и чрез ваучери за обществен транспорт, газ и електроенергия.

В германската община Волфаген гражданите притежават 25% от местните комунални услуги, което им позволява да се възползват от приходите на централите за възобновяема енергия. Участието на гражданите има и пряко влияние върху процесите на вземане на решения.

Извън производството на електроенергия, градовете, които са собственици на инфраструктури за централно отопление, търсят възможности за колективно финансиране, за да включат пряко членовете на местната общност във финансирането и собствеността на разпределителните мрежи.

4

А СЕГА НАКЪДЕ?

- ПРАКТИЧЕСКИ СЪПКИ (32)

- РЕСУРСИ И ВРЪЗКИ (34)

Новата законова рамка за енергията от възобновяеми източници на ЕС, REDII, с новите си права за възобновяема енергия от граждани и общности, може да отключи извънредно необходимия енергиен преход в Европа. Всички местни енергийни общности, домакинства, местни власти, малки и средни предприятия в Европейския съюз сега имат много по-голяма правна сигурност и яснота.

Следващите стъпки обаче ще бъдат ключови, тъй като правителствата транспонират директивата и създават свои национални правни рамки, които ще прилагат. Именно тук е важно участието на гражданите, местните власти, местните групи за възобновяема енергия, обществено ангажираните организации и други.

ПРАКТИЧЕСКИ СЪПКИ

След като разполагате с цялата необходима информация, ето какво конкретно да направите.

НИЕ ЗНАЕМ:

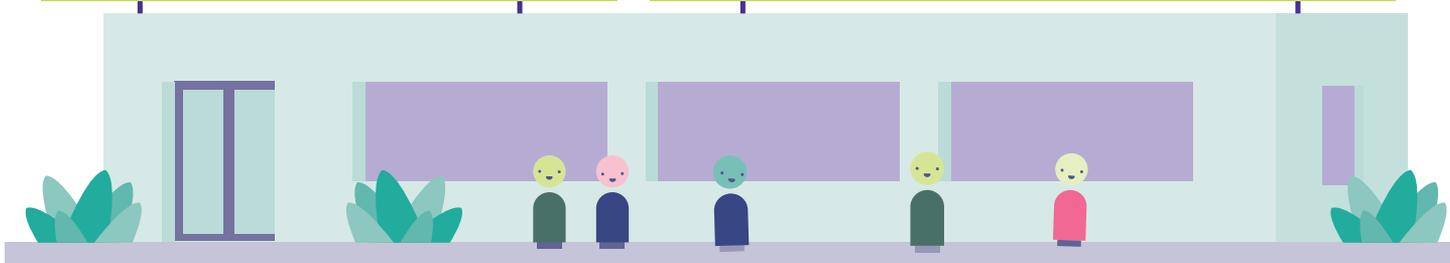
- Крайният срок, в който държавите членки трябва да представят финализирани национални планове за енергия и климат (NECP) е краят на 2019 г.
- **Крайният срок за транспонирането на REDII от държавите членки е 2021 г.** Колкото по-рано влязат в сила тези правила, толкова по-бързо хората и общностите ще започнат да извличат ползи от инвестирането във възобновяема енергия.

НЕОБХОДИМО Е:

- Всяко правителство **да транспонира всички разпоредби за енергия, произвеждана от хората и по-специално тези, които не са задължителни** – като споделянето на електроенергия и гаранцията, че домакинствата ще могат да оползотворят напълно слънчевата си инсталация. Правителствата биха могли да въведат **цели за енергията от общности и за покривната соларна енергия.**

КАКВО МОЖЕМ ДА НАПРАВИМ?

- **Съберете се и се организирате:** Говорете с вашите съмишленици и организирате съвместна кампания, насочена към народните ви представители. Не чакайте до 2021 г. Още сега са необходими действия по отношение на климата.
- **Помогнете местните гласове да се чуят на европейско и национално равнище:** Погрижете се съответната информация и опит (положителен и отрицателен) да достигне до европейските институции, за да се осигури добър мониторинг и изпълнение на процеса.
- **Влияние върху Националния план за действие при извънредни ситуации:** Държавите – членки на ЕС, трябва да „*подкрепят активното участие на местните власти, организациите на гражданското общество, бизнес общността, инвеститорите, всички други заинтересовани страни и широката общественост в управлението на енергийния преход*“. Националните правителства **трябва да запознаят и ангажират градовете и гражданското общество** със своите планове. Уверете се, че вашето мнение е чуто и се взема предвид.
- **Обмен на опит и знания между държавите:** Контактуйте с хора от други страни и обменяйте практики чрез уебинари, учебни пътувания или други творчески начини.

РЕСУРСИ И ВРЪЗКИ

ЗА ДА НАУЧИТЕ ПОВЕЧЕ ЗА ГРАЖДАНСКАТА ЕНЕРГИЙНА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА, ИЗПОЛЗВАЙТЕ СЛЕДНИТЕ ВРЪЗКИ

Енергиен атлас: <https://bit.ly/2rQ05e4>

Местни енергийни общности: как „всички европейци“ да се включат в енергийния преход: <https://bit.ly/2LuG6dT>

Ползите от общностната собственост на възобновяема енергия: <https://bit.ly/2V3btjW>

Потенциалът на енергийните граждани в Европейския съюз: <https://bit.ly/2GLYnov>

Местна енергийна собственост: <https://bit.ly/2q8ttuC> <https://bit.ly/2rKFAiW>

Как фондациите могат да използват безвъзмездни средства и инвестиции за развитие и съхранение на соларната енергия сред общности с ниски доходи: <https://bit.ly/2R9Dd7y>

Нови модели за енергийни решения за потребители с ниски доходи: <https://bit.ly/2A7JiYs>

Проект за дискусия на многостепенно управление: <https://bit.ly/2sJM190>

Мобилизиране на европейските граждани за инвестиции в устойчива енергия: <https://bit.ly/2tVC4Uj>

Експериментално използване на блокчейн: <https://bit.ly/2UYrcRs>

Холандско споразумение за климата: <https://bit.ly/2Cqy9n8>

FoE Europe – Десет стъпки към Европа без изкопаеми горива: <https://bit.ly/2LtEeIG>

ClientEarth – Силата на общностите: Модел на правните рамки за възобновяемата енергия, собственост на гражданите

REScoop.eu – Доклад за бизнес моделите <https://bit.ly/2sqmT4v>

REScoop.eu – Доклад за най-добри практики I <https://bit.ly/2AGIJF5>

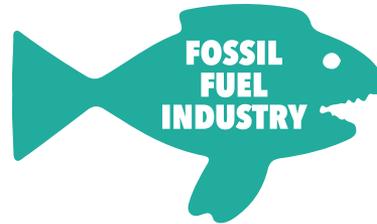
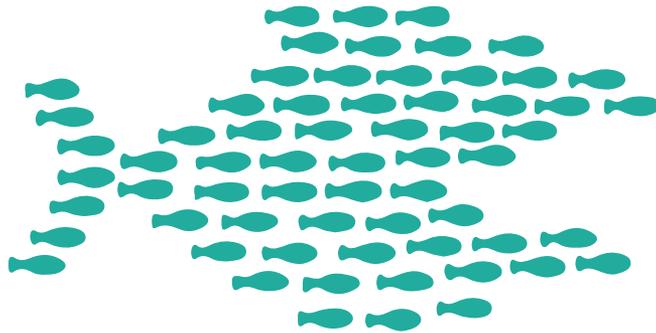
REScoop.eu – Доклад за най-добри практики II <https://bit.ly/2AK4ZxT>

REScoop.eu – Наръчник за нови членове на REScoop <https://bit.ly/2TMY9yM>

REScoop.eu – „Преходът към енергийна демокрация „ <https://bit.ly/2Fx4xX1>

FoE Европа – <https://bit.ly/2MhuATw>

PEOPLE POWER

PEOPLE POWER NOW!

GREENPEACE

